



Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

25 päivänä kesäkuuta 2015*

Ennakkoratkaisupyyntö — Direktiivit 94/19/EY ja 97/9/EY — Talletusten vakuusjärjestelmät ja sijoittajien korvausjärjestelmät — Säästö- ja sijoitusvälineet — Direktiivissä 2004/39/EY tarkoitettu rahoitusväline — Vakuuden poissulkeminen — Välitön oikeusvaikutus — Edellytykset direktiivin 97/9/EY soveltamisalaan kuulumiselle

Asiassa C-671/13,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöä, jonka Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Liettua) on esittänyt 16.12.2013 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 17.12.2013, saadakseen ennakkoratkaisun asioissa, jotka ovat panneet vireille

”Indėlių ir investicijų draudimas” VĮ ja

Virgilijus Vidutis Nemaniūnas

Vitoldas Guliavičiusin ja

bankas ”Snoras” AB:n, selvitystilassa, osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja R. Silva de Lapuerta, varapresidentti K. Lenaerts, joka hoitaa toisen jaoston tuomarin tehtäviä, sekä tuomarit J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev ja J. L. da Cruz Vilaça (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: P. Cruz Villalón,

kirjaaja: hallintovirkamies M. Aleksejev,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 20.11.2014 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- ”Indėlių ir investicijų draudimas” VĮ, edustajanaan A. Mažintienė, avustajinaan advokatas V. Drizga ja advokatas A. Šekštelo,
- Vitoldas Guliavičius, edustajinaan advokatas G. Subačiūtė ja advokatas A. Milinis,
- bankas ”Snoras” AB, selvitystilassa, edustajinaan advokatas K. Švirinas ja advokatas I. Dargužas,
- Liettuan hallitus, asiamiehinään V. Kazlauskaitė-Švenčionienė ja D. Kriauciūnas,

* Oikeudenkäyntikieli: liettua.

— Euroopan komissio, asiamiehinään K.-P. Wojcik ja A. Steiblytė,
kuultuaan julkisasiamiehen 26.2.2015 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee talletusten vakuusjärjestelmistä 30.5.1994 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 94/19/EY (EYVL L 135, s. 5), sellaisena kuin se on muutettuna 11.3.2009 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2009/14/EY (EUVL L 68, s. 3; jäljempänä direktiivi 94/19), 1 artiklan 1 alakohdan, 3 artiklan 1 kohdan ja 7 artiklan 1 ja 2 kohdan ja sen liitteessä I olevan 12 kohdan sekä sijoittajien korvausjärjestelmistä 3.3.1997 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/9/EY (EYVL L 84, s. 22) 2 artiklan 2 ja 3 kohdan sekä 4 artiklan 1 ja 2 kohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty ”Indėlių ir investicijų draudimas” VĮ:n (jäljempänä IID) ja Virgilijus Vidutis Nemaniūnasin vireille panemissa asioissa, joissa on kyse sijoitustodistuksen ostoja koskevan sopimuksen ja useiden joukkovelkakirjojen merkintää koskevien sopimusten pätevydestä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Pankkien ja muiden rahoituslaitosten tilinpäätöksestä ja konsolidoidusta tilinpäätöksestä 8.12.1986 annetun neuvoston direktiivin 86/635/ETY (EYVL L 372, s. 1) 20 artiklan 1 kohdassa säädetään velkatodistuksia koskevan 3 kohdan osalta seuraavaa:

”Tähän kohtaan sisältyvät sekä joukkovelkakirjat että velat, joista on laskettu liikkeeseen vaihdettava arvopaperi, erityisesti talletustodistukset, ’bons de caisse’ -asiakirjat ja omista tunnusteista ja vekseleistä muodostuvat velat.”

- 4 Direktiivin 94/19 johdanto-osan 17. ja 18. perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”[T]ässä direktiivissä säädetyn vähimmäisvakuustason ei toisaalta pitäisi jättää liian merkittävää osuutta talletuksista turvatta sekä tallettajien turvaamisen että rahoitusjärjestelmän vakauden edun kannalta –

–

[Jos] jokin jäsenvaltio arvioi, että tietyt erityisesti luetellut talletus- tai tallettajaryhmät eivät tarvitse erityistä turvaa, sen on voitava jättää nämä vakuusjärjestelmien tarjoaman vakuuden ulkopuolelle.”

- 5 Mainitun direktiivin 1 artiklan 1 alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

- 1) ’talletuksella’ sellaista saatavaa, joka syntyy tilille jätetyistä varoista tai tavanomaisessa pankkitoiminnassa syntyvissä väliaikaisissa maksujen siirroissa, joka luottolaitoksen on maksettava sovellettavan lain ja sopimusten ehtojen mukaisesti takaisin, sekä luottolaitoksen antaman velkakirjan osoittamaa velkaa.

– –”

- 6 Saman direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kunkin jäsenvaltion on varmistettava alueellaan yhden tai useamman talletusten vakuusjärjestelmän perustaminen ja hyväksyminen. Toisessa alakohdassa ja 4 kohdassa ennakoituja tapauksia lukuun ottamatta, kyseisessä jäsenvaltiossa direktiivin 77/780/ETY 3 artiklan mukaisesti toimiluvan saanut luottolaitos ei saa vastaanottaa talletuksia, jos se ei kuulu johonkin tällaiseen järjestelmään.

– –”

- 7 Direktiivin 94/19 7 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että saman tallettajan yhteenlaskettujen talletusten suoja on vähintään 50 000 euroa, jos talletuksia ei kyetä maksamaan.

– –

2. Jäsenvaltiot voivat säätää, että vakuus ei koske joko lainkaan tai täysimääräisesti tiettyjä tallettajia tai talletuksia. Luettelo näistä poikkeuksista esitetään liitteessä I.”

- 8 Mainitun direktiivin liitteessä I, jonka otsikko on ”Luettelo 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista poikkeuksista”, olevan 12 kohdan sanamuoto on seuraava:

”Luottolaitoksen antamat velkakirjat sekä omien vekselien tunnustamisesta ja velkakirjoista aiheutuvat vastattavat.”

- 9 Direktiivin 97/9 johdanto-osan yhdeksännessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”sijoituspalveluyrityksellä tarkoitetaan myös niitä luottolaitoksia, joilla on oikeus tarjota sijoituspalveluja; näiden luottolaitosten on myös kuuluttava sijoittajien korvausjärjestelmään sijoitustoimiensa osalta; ei ole kuitenkaan tarpeen säätää, että näiden luottolaitosten olisi liityttävä kahteen erilliseen järjestelmään silloin, kun yksi järjestelmä vastaa sekä tässä direktiivissä että – – direktiivissä 94/19/EY – – määritellyjä vaatimuksia; sellaisten sijoituspalveluyritysten osalta, jotka ovat myös luottolaitoksia, voi kuitenkin olla joissakin tapauksissa vaikeaa tehdä ero direktiivissä 94/19/EY tarkoitettujen vakuuksien kattamien talletusten tai sijoitustoimien yhteydessä niiden hallussa olevien varojen välillä; jäsenvaltioille olisi annettava mahdollisuus päättää, kumpaa näistä kahdesta direktiivistä sovelletaan tällaisiin saataviin.”

- 10 Direktiivin 97/9 1 artiklan 3 alakohdan mukaan ”rahoitusmarkkinavälineillä” on kyseisessä direktiivissä katsottava tarkoitettavan sijoituspalveluista arvopaperimarkkinoilla 10.5.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/22/ETY (EYVL L 141, s. 27) liitteessä olevassa B osassa lueteltuja rahoitusmarkkinavälineitä.

- 11 Direktiivin 97/9 1 artiklan 4 alakohdan mukaan sijoittajalla tarkoitetaan ”henkilöä, joka on luovuttanut varoja tai rahoitusmarkkinavälineitä sijoituspalveluyritykselle sijoitustoimia varten”.

- 12 Mainitun direktiivin 2 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”2. Järjestelmä kattaa sijoittajat 4 artiklan mukaisesti, jos

— toimivaltaiset viranomaiset ovat määrittäneet, että heidän mukaansa vaikuttaa siltä, että sijoituspalveluyritys ei sen taloudelliseen tilanteeseen liittyvien syiden vuoksi pysty täyttämään sijoittajien saatavista johtuvia velvoitteitaan eikä se todennäköisesti pysty tekemään sitä lähitulevaisuudessaan,

tai

- oikeusviranomainen on tehnyt sijoituspalveluyrityksen taloudelliseen tilanteeseen välittömästi liittyvistä syistä päätöksen, josta on seurauksena, että sijoittajat eivät voi vaatia saataviaan kyseiseltä sijoituspalveluyritykseltä,

riippuen siitä, onko määrittäminen vai päätös ensin.

On varmistettava, että katetaan saatavat, jotka aiheutuvat siitä, että sijoituspalveluyritys ei pysty:

- maksamaan sijoittajille takaisin varoja, jotka se on sijoittajille velkaa tai jotka kuuluvat sijoittajille ja joita säilytetään niiden lukuun sijoitustoimien yhteydessä,

tai

- palauttamaan sijoittajille niille kuuluvia ja niiden lukuun sijoitustoimien yhteydessä säilytettäviä, hallinnoitavia tai hoidettavia rahoitusmarkkinavälineitä,

sovellet[tavan] lain ja sopimusehtojen mukaisesti.

3. Jäsenvaltio kirjaa jokaisen 2 kohdassa tarkoitetun kaltaisen sellaisen saatavan luottolaitokselta, joka tietyssä jäsenvaltiossa kuuluu samalla sekä tämän direktiivin että direktiivin 94/19/[EY] soveltamisalaan, jommankumman direktiivin soveltamisalaan kuuluvaan järjestelmään sen mukaisesti, kumman se katsoo parhaimmin soveltuvaksi. Saatavan voi korvata vain kerran jommankumman direktiivin perusteella.”

- 13 Direktiivin 97/9 4 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että järjestelmässä määrättävä kate ei ole pienempi kuin 20 000 [euroa] sijoittajaa kohti 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen saatavien osalta.

Jäsenvaltiot, joissa suojaa tämän direktiivin antamishetkellä on pienempi kuin 20 000 [euroa], voivat 31 päivään joulukuuta 1999 asti pitää edelleen tämän alhaisemman korvausmäärän, jos se ei ole alhaisempi kuin 15 000 [euroa]. Tämä mahdollisuus annetaan myös jäsenvaltioille, joilla on direktiivin 94/19/[EY] 7 artiklan 1 kohdan [toisen] alakohdan mukaiset siirtymäsäännökset.

2. Jäsenvaltiot voivat säätää, että järjestelmä ei koske tiettyjä sijoittajia joko lainkaan tai täysimääräisesti. Luettelo näistä poikkeuksista esitetään liitteessä I.”

- 14 Rahoitusvälineiden markkinoista sekä neuvoston direktiivien 85/611/ETY ja 93/6/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/12/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 93/22/ETY kumoamisesta 21.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/39/EY (EUVL L 145, s. 1) liitteessä I olevassa C osassa luetellaan kyseisessä direktiivissä tarkoitetut rahoitusvälineet. Kyseisen osan 2 kohdan mukaan rahamarkkinavälineet kuuluvat rahoitusvälineiden käsitteen piiriin.

- 15 Direktiivin 2004/39 4 artiklan 1 kohdan 19 alakohdassa määritellään siten rahamarkkinavälineet seuraavasti:

”rahamarkkinavälineillä’ [tarkoitetaan] välinetyyppejä, joilla tavallisesti käydään kauppaa rahamarkkinoilla, kuten esimerkiksi valtion velkasitoumuksia, sijoitustodistuksia ja yritystodistuksia, lukuun ottamatta maksuvälineitä.”

Liettuan oikeus

- 16 Talletussuojasta ja sijoittajiin kohdistuvia sitoumuksia koskevasta suojasta 20.6.2002 annetun lain nro IX-975 (Žin., 2002, nro 65-2635; jäljempänä talletussuojalaki), jolla direktiivit 94/19 ja 97/9 on saatettu osaksi Liettuan oikeusjärjestystä, 2 §:n 3 momentissa säädetään seuraavaa:

”tallettajalla’ [tarkoitetaan] luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jolla on talletus pankissa, pankin sivuliikkeessä tai osuuskunnan muodossa toimivassa pankissa, lukuun ottamatta henkilöitä, joiden talletuksille ei voida tämän lain nojalla antaa suojaa. – –”

- 17 Talletussuojalain 3 §:n 1, 2 ja 4 momentissa säädetään seuraavaa:

”1. Talletussuojan kohteena ovat tallettajien Liettuan liteissä ja seuraavissa valuutoissa tekemät talletukset: Amerikan yhdysvaltojen dollari, euro sekä Euroopan unionin jäsenvaltioiden ja Euroopan talousalueen jäsenvaltioiden – – kansalliset valuutat (jäljempänä valuutat).

2. Sijoittajiin kohdistuvia sitoumuksia koskevan suojan kohteena ovat sitoumukset, joissa on kyse arvopapereiden (riippumatta niistä valuutoista, joissa ne on annettu,) tai varojen palauttamisesta sijoittajille Liettuan liteissä tai valuutoissa.

– –

4. Suojan kohteena eivät voi olla suojajärjestelmään kuuluvan itsensä liikkeelle laskemat velkakirjat (sijoitustodistukset), mainitun suojanantajan hyväksymistä velkakirjoista ja omista vekseleistä aiheutuvat velat sekä asunto-obligaatioista ja kiinnitysluotoista – – annetun Liettuan lain mukaisesti liikkeelle lasketut asunto-obligaatiot.”

- 18 Talletussuojalain 9 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Tallettajalle syntyy oikeus korvaukseen sinä päivänä, jona suojan piiriin kuuluva tapahtuma aiheutuu. Sijoittajalle syntyy oikeus korvaukseen sinä päivänä, jona suojan piiriin kuuluva tapahtuma aiheutuu, yksinomaan siinä tapauksessa, että suojajärjestelmään kuuluva on siirtänyt tai käyttänyt sijoittajan arvopapereita ja (tai) varoja ilman viimeksi mainitun suostumusta. Sijoittajiin kohdistuvia sitoumuksia koskevan suojan perusteella maksettavaa korvausta laskettaessa sijoittajiin kohdistuvat sitoumukset käsittävät ainoastaan sijoittajan sellaiset arvopaperit ja varat, joita suojajärjestelmään kuuluva ei voi palauttaa sijoittajalle.”

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

- 19 Vitoldas Guliavičius teki 17.1.2011 bankas ”Snoras” AB:n (jäljempänä Snoras) kanssa inflaatioindeksiin sidotun sijoitustodistuksen ostosopimuksen.
- 20 Nemaniūnas teki 9.3., 14.7., 26.9. ja 6.10.2011 Snorasin kanssa joukkovelkakirjojen merkintää koskevia sopimuksia.
- 21 Liettuan hallituksen 16.11.2011 tekemällä päätöksellä Snorasin toiminta lakkautettiin. Liettuan keskuspankki saattoi 24.11.2011 asian vireille tuomioistuimessa konkurssimenettelyn aloittamiseksi Snorasin osalta.
- 22 Guliavičius ja Nemaniūnas vaativat tuomioistuimessa Snorasin kanssa tekemiensä sopimusten pätemättömäksi toteamista sillä perusteella, että kyseinen pankki oli antanut heille harhaanjohtavia ja puutteellisia tietoja yhtäältä vakuuden soveltamisesta ostettuihin välineisiin ja toisaalta Snorasin taloudellisesta tilanteesta.

- 23 Vilniaus apygardos teismas hylkäsı Guliavičiusin kanteen 6.5.2013 antamallaan määräyksellä. Lietuvos apeliacinis teismas hyväksyi Guliavičiusin valituksen 29.7.2013 antamallaan määräyksellä, kumosi alimman oikeusasteen tuomioistuimen antaman määräyksen ja totesi asianomaisen tekemän sijoitustodistuksen ostosopimuksen pätemättömäksi.
- 24 IID on julkinen rajavastuuyhtiö, jonka tehtävänä on taata talletusten ja sijoittajiin kohdistuvien sitoumusten suoja luottolaitosten maksukyvyttömyysstilanteessa. Kyseinen yhtiö vaatii ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa tekemässään kassaatiovalituksessa Guliavičiusin vireille panemassa menettelyssä Lietuvos apeliacinis teismasin 29.7.2013 antaman määräyksen kumoamista.
- 25 Vilniaus apygardos teismas hylkäsı Nemaniūnasin kanteen 7.12.2012 antamallaan määräyksellä. Lietuvos apeliacinis teismas vahvisti Nemaniūnasin tekemän valituksen johdosta alimman oikeusasteen tuomioistuimen antaman määräyksen. Nemaniūnas vaatii ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa tekemässään kassaatiovalituksessa muutoksenhakutuomioistuimen antaman tuomion kumoamista.
- 26 Lietuvos Aukščiausiasis Teismas katsoo, että sen käsiteltäväksi saatetut oikeusriidat on ratkaistava Guliavičiusin ja Nemaniūnasin tallettajina tai sijoittajina saamaa oikeudellista suojaa koskevan unionin säännösten nojalla.
- 27 Tässä yhteydessä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii ensinnäkin sitä suojaa, jota Guliavičiusin ostama sijoitustodistus saa. Yhtäältä se näet huomauttaa, että Liettuan tasavalta on talletussuojalain 3 §:n 4 momentilla päättänyt vedota direktiivin 94/19 7 artiklan 2 kohdassa ja kyseisen direktiivin liitteessä I olevassa 12 kohdassa säädettyyn poikkeukseen jättämällä samassa direktiivissä säädetyn suojan ulkopuolelle pääasiassa kyseessä olevan sijoitustodistuksen kaltaiset arvopaperit. Toisaalta se pohtii sitä, voidaanko tällaista poikkeusta soveltaa yksinomaan luottolaitoksen liikkeelle laskemiin velkakirjoihin, joilla on konkreettisesti direktiiveissä 97/9 ja 2004/39 tarkoitetun rahoitusvälineen pääasialliset ominaisuudet.
- 28 Toiseksi Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pohtii kyseessä olevien direktiivien asianmukaista täytäntöönpanoa. Se näet huomauttaa, että unionin lainsäätäjä on direktiivin 97/9 johdanto-osan yhdeksännessä perustelukappaleessa ja 2 artiklan 3 kohdassa direktiiviin 94/19 tehtyjen viittausten perusteella ottanut käyttöön järjestelmän, jossa pääasian oikeudenkäyntien kohteena olevien sijoitustodistusten ja joukkovelkakirjojen kaltaisten välineiden haltijoita on välttämättä suojeltava jommallakummalla näistä kahdesta direktiivistä. Liettuan oikeudessa tilanne on sitä vastoin niin, että talletussuojalain 3 §:n 4 momentissa tyydytään sulkemaan vakuusjärjestelmän ulkopuolelle yleisesti kaikki velkakirjat, mukaan lukien siis sijoitustodistukset ja joukkovelkakirjat, eikä siinä ole säädetty suojan vaihtoehtoisista täytäntöönpanotavoista. Tällaisen yleisen poissulkemisen johdosta pääasiassa kyseessä olevan kaltaiset arvopaperien haltijat jäävät kuitenkin ilman suojaa.
- 29 Lietuvos Aukščiausiasis Teismasilla on kolmanneksi epäilyjä siitä, onko direktiivi 97/9 pantu asianmukaisesti täytäntöön, koska talletussuojalain 9 §:n 1 momentissa säädetään mainittuun direktiivin nähden lisäedellytyksestä kyseisessä säännöksessä säädetyn vakuuden antaman suojan piiriin kuulumiselle eli sijoittajalla on oikeus korvaukseen yksinomaan siinä tapauksessa, että sijoituspalveluyritys on siirtänyt tai käyttänyt sijoittajan arvopapereita ja/tai varoja ilman sijoittajan suostumusta.
- 30 Näissä olosuhteissa Lietuvos Aukščiausiasis Teismas päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Onko direktiivin 94/19 7 artiklan 2 kohdan ja liitteessä I olevan 12 kohdan säännökset yhdessä luettuina ymmärrettävä siten, että jos jäsenvaltio jättää luottolaitoksen tallettajat, joilla on hallussaan tämän liikkeeseen laskemia velkakirjoja (sijoitustodistuksia), vakuuden antaman suojan ulkopuolelle, tätä poikkeusta voidaan soveltaa vain silloin, jos kyseisillä sijoitustodistuksilla on

kaikki direktiivissä 2004/39 tarkoitetun rahoitusvälineen ominaisuudet (kun otetaan huomioon myös muut unionin säädökset, esimerkiksi Euroopan keskuspankin asetus N:o 25/2009), muun muassa siirtokelpoisuus jälkimarkkinoilla, ja onko niitä tulkittava näin?

- 2) Jos asianomainen jäsenvaltio päättää panna direktiivit 94/19 ja 97/9 täytäntöön kansallisessa oikeudessa siten, että tallettajansuojajärjestelmä ja sijoittajansuojajärjestelmä otetaan käyttöön samalla säädöksellä (samalla lailla), onko direktiivin 94/19 7 artiklan 2 kohdan ja liitteessä I olevan 12 kohdan säännökset ja direktiivin 97/9 2 artiklan 2 kohta yhdessä luettuina, kun otetaan huomioon direktiivin 97/9 2 artiklan 3 kohta, ymmärrettävä siten, että mikään suojajärjestelmä (vakuusjärjestelmä) ei voi kattaa sijoitustodistusten ja joukkovelkakirjojen haltijoita edellä mainituissa direktiiveissä tarkoitettulla tavalla, ja onko niitä tulkittava näin?
- 3) Kun otetaan huomioon, että kansallisen lainsäädännön mukaan mitään direktiiveissä 94/19 ja 97/9 säädetyistä mahdollisista suojajärjestelmistä ei voida soveltaa luottolaitoksen liikkeeseen laskemien sijoitustodistusten ja joukkovelkakirjojen haltijoihin:
 - a) Ovatko direktiivin 94/19 3 artiklan 1 kohdan, 7 artiklan 1 kohdan (sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2009/14) ja 10 artiklan 1 kohdan sekä saman direktiivin 1 artiklan 1 alakohdan, jossa määritellään talletuksen käsite, säännökset yhdessä luettuina niin selkeitä, täsmällisiä, ehdottomia ja subjektiivisia oikeuksia perustavia, että yksityiset voivat vedota niihin kansallisessa tuomioistuimessa tukeakseen korvausvaatimuksiaan, joita he esittävät sellaista [jäsen]valtion perustamaa vakuuslaitosta kohtaan, jonka tehtävänä olisi maksaa tällainen korvaus?
 - b) Ovatko direktiivin 97/9 2 artiklan 2 kohta ja 4 artiklan 1 kohta riittävän selkeitä, täsmällisiä, ehdottomia ja subjektiivisia oikeuksia perustavia, että yksityiset voivat vedota niihin kansallisessa tuomioistuimessa tukeakseen korvausvaatimuksiaan, joita he esittävät sellaista [jäsen]valtion perustamaa vakuuslaitosta kohtaan, jonka tehtävänä olisi maksaa tällainen korvaus?
 - c) Jos edellisiin kysymyksiin (3 a ja 3 b) vastataan myöntävästi, kumpiko mahdollisista suojajärjestelmistä kansallisen tuomioistuimen on valittava sovellettavaksi, kun sen on ratkaistava yksityishenkilön ja luottolaitoksen välinen riita, johon on haastettu vastaajaksi [jäsen]valtion perustama vakuuslaitos, jonka tehtävänä on tallettajansuoja- ja sijoittajansuojajärjestelmien hallinnointi?
- 4) Onko direktiivin 97/9 2 artiklan 2 kohdan ja 4 artiklan 2 kohdan säännökset (luettuna yhdessä kyseisen direktiivin liitteen I kanssa) ymmärrettävä siten, että ne ovat esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan sijoittajien korvausjärjestelmää ei voida soveltaa sijoittajiin, joilla on hallussaan luottolaitoksen liikkeeseen laskemia velkakirjoja, rahoitusvälineiden lajin (velkakirjat) ja sen vuoksi, että suojajärjestelmään kuuluva (luottolaitos) ei ole siirtänyt tai käyttänyt sijoittajien varoja tai arvopapereita ilman heidän suostumustaan, ja onko niitä tulkittava näin? Onko sillä, että luottolaitos, joka on laskenut velkakirjat liikkeeseen – liikkeeseenlaskija – on samaan aikaan näiden rahoitusvälineiden säilyttäjä (välittäjä) ja että sijoitettuja varoja ei ole erotettu luottolaitoksen hallussa olevista muista varoista, merkitystä tulkittaessa edellä mainittuja direktiivin 97/9 säännöksiä sijoittajansuojan osalta?”

- 31 Unionin tuomioistuimen presidentin määräyksellä Indēliņ ir investicijų draudimas ja Nemaniūnas (C-671/13, EU:C:2014:225) ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pyyntö siitä, että tämä ennakkoratkaisupyyntö käsiteltäisiin unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 105 artiklassa määrättyssä nopeatetussa menettelyssä, hylättiin.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

- 32 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelelee ensimmäisellä kysymyksellään lähinnä, onko direktiivin 94/19 7 artiklan 2 kohtaa ja sen liitteessä I olevaa 12 kohtaa tulkittava siten, että kun jäsenvaltiot jättävät kyseisessä direktiivissä säädetyn vakuuden antaman suojan ulkopuolelle luottolaitoksen liikkeelle laskemat sijoitustodistukset, ne voivat rajoittaa tämän poikkeuksen koskemaan pelkästään todistuksia, joilla on kaikki direktiivissä 2004/39 tarkoitetun rahoitusvälineen ominaisuudet.
- 33 Tässä yhteydessä on heti alkuun huomautettava, ettei direktiivin 94/19 7 artiklan 2 kohdassa eikä sen liitteessä I olevassa 12 kohdassa säädetä talletusten vakuusjärjestelmän ulkopuolelle jättämiseksi, että kyseessä olevilla välineillä on oltava kaikki direktiivissä 2004/39 tarkoitetun rahoitusvälineen ominaisuudet.
- 34 Direktiivin 94/19 vaatimusten kannalta niiden välineiden, joita jäsenvaltioiden soveltama poikkeus koskee, on kuitenkin oltava direktiivin 94/19 soveltamisalaan kuuluvia välineitä.
- 35 Direktiivin 94/19 1 artiklan 1 alakohdan mukaan ilmaisulla ”talletus” tarkoitetaan kyseisessä direktiivissä yhtäältä sellaista ”saatavaa, joka syntyy tilille jätetyistä varoista tai tavanomaisessa pankkitoiminnassa syntyvissä väliaikaisissa maksujen siirroissa” ja toisaalta ”luottolaitoksen antaman velkakirjan osoittamaa velkaa”.
- 36 Kyseisen säännöksen sanamuodosta ilmenee siten, että käsitettä ”talletus” direktiivissä 94/19 ei ole määritelty viittaamalla direktiivissä 2004/39 tarkoitetun rahoitusvälineen ominaisuuksiin. Mainitusta säännöksestä ilmenee samoin, että toiselle talletustyypille on ominaista se, että sitä osoittaa arvopaperi, joka voidaan siirtää, mikä mahdollistaa siten siihen sisältyvän saamis-oikeuden liikkumisen.
- 37 Viimeksi mainittua toteamusta tukee arviointi komission ehdotuksesta direktiiviksi 94/19 (KOM(92) 188 lopullinen, 4.6.1992, EYVL C 163, s. 6), jonka 1 artiklassa viitataan nimenomaisesti ”siirtokelpoisten arvopaperien osoittam[isiin] vel[koihin]”. Tässä yhteydessä on myös huomautettava, että direktiivin 86/635 20 artiklassa, johon direktiiviä 94/19 koskevassa ehdotuksessa viitataan, täsmennetään, että velkatodistukset ovat ”sekä joukkovelkakirj[oja] että velk[oja], joista on laskettu liikkeeseen vaihdettava arvopaperi, erityisesti talletustodistukset”.
- 38 Näin ollen direktiivin 94/19 7 artiklan 2 kohdan ja sen liitteessä I olevan 12 kohdan säännökset eivät ole esteenä talletussuojalain 3 §:n 4 momentin kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan talletuksia koskevan vakuuden antama suoja ei koske ”suojajärjestelmään kuuluvan itsensä liikkeelle laskem[ia] velkakirj[oja] (sijoitustodistukset)”, kunhan tällaiset velkakirjat ovat siirtokelpoisia.
- 39 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkastettava, onko nyt käsiteltävässä asiassa Guliavičiusin hallussa olevalla sijoitustodistuksella tällainen ominaisuus.
- 40 Edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 94/19 7 artiklan 2 kohtaa ja sen liitteessä I olevaa 12 kohtaa on tulkittava siten, että jäsenvaltiot voivat jättää kyseisessä direktiivissä säädetyn vakuuden antaman suojan ulkopuolelle luottolaitoksen liikkeelle laskemat sijoitustodistukset, jos ne ovat siirtokelpoisia arvopapereita, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on selvítettävä, tarvitsematta varmistua siitä, että kyseisillä todistuksilla on kaikki direktiivissä 2004/39 tarkoitetun rahoitusvälineen ominaisuudet.

Toinen kysymys

- 41 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella kysymyksellään lähinnä, onko direktiivejä 94/19 ja 97/9 tulkittava siten, että luottolaitoksen liikkeelle laskemien velkakirjojen ja etenkin sijoitustodistusten ja joukkovelkakirjojen osalta voi olla niin, ettei niihin sovelleta mitään kyseisissä direktiiveissä säädettyä vakuusjärjestelmää.
- 42 Tämä toinen kysymys perustuu oletukseen, jonka mukaan pääasiassa kyseessä olevat sijoitustodistukset kuuluvat sen direktiivissä 94/19 säädetyn vakuusjärjestelmää koskevan poikkeuksen piiriin, josta Liettuan lainsäätäjä on päättänyt kyseisen direktiivin liitteessä I olevan 12 kohdan nojalla. Tässä tilanteessa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selvittämään, onko unionin oikeuden mukaista se, että Liettuan lainsäädännön kaltaisessa kansallisessa lainsäädännössä, jossa direktiivit 94/19 ja 97/9 on pantu täytäntöön samanaikaisesti, tällaiset todistukset jätetään yleisesti kummankin näissä kahdessa direktiivissä säädetyn vakuusjärjestelmän ulkopuolelle, jolloin niiden haltijat eivät saa mitään suojaa.
- 43 Tässä yhteydessä on todettava, että kun otetaan huomioon direktiiveihin 94/19 ja 97/9 sisältyvien käsitteiden ”talletus” ja ”rahoitusmarkkinaväline” määritelmät, sama velkakirja voi – kuten ennakkoratkaisupyyntöstä ilmenee – kuulua samanaikaisesti kummankin näiden käsitteiden piiriin ja näin ollen näiden kahden direktiivin soveltamisalaan.
- 44 Tämän jälkeen on korostettava, että näissä kahdessa direktiivissä säädettyissä vakuusjärjestelmissä on säädetty eri edellytyksistä etenkin poikkeamisen osalta. Kun direktiivin 94/19 7 artiklan 2 kohdassa ja liitteessä I säädetään poikkeuksista, jotka perustuvat tallettajatyyppiin tai talletustyyppiin, direktiivin 97/9 4 artiklan 2 kohdassa säädetään poikkeuksista yksinomaan sijoittajatyypin perusteella.
- 45 Vaikka unionin oikeus ei siis ole tosin esteenä sille, että jäsenvaltio päättää panna direktiivit 94/19 ja 97/9 täytäntöön samalla lainsäädäntötoimella, kyseisellä toimella käyttöön otetun järjestelmän on kuitenkin – kuten direktiivin 97/9 johdanto-osan yhdeksännessä perustelukappaleessa korostetaan – vastattava näiden kummankin direktiivin vaatimuksia.
- 46 Tämän johdosta silloin, kun – kuten pääasioissa – kansallinen lainsäätäjä käyttää direktiivin 94/19 liitteessä I olevassa 12 kohdassa annettua mahdollisuutta jättää kyseessä oleva saatavatyyppi direktiivissä säädetyn vakuusjärjestelmän soveltamisalan ulkopuolelle, se, että kyseinen lainsäätäjä on pannut mainitun direktiivin ja direktiivin 97/9 täytäntöön samalla lainsäädäntötoimella, ei voi johtaa siihen, että tämäntyyppinen saatava jätetään myös direktiivissä 97/9 säädetyn vakuusjärjestelmän ulkopuolelle viimeksi mainitun direktiivin 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista edellytyksistä riippumatta.
- 47 Edellä esitetyn perusteella toiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivejä 94/19 ja 97/9 on tulkittava siten, että kun luottolaitokselta olevat saatavat voivat kuulua samanaikaisesti direktiivissä 94/19 tarkoitetun ”talletuksen” käsitteen ja direktiivissä 97/9 tarkoitetun ”rahoitusmarkkinavälineen” käsitteen piiriin mutta kun kansallinen lainsäätäjä on käyttänyt direktiivin 94/19 liitteessä I olevassa 12 kohdassa säädettyä mahdollisuutta jättää kyseiset saatavat viimeksi mainitussa direktiivissä säädetyn suojajärjestelmän ulkopuolelle, tällainen poikkeus ei voi johtaa siihen, että mainitut saatavat jätetään myös direktiivissä 97/9 säädetyn suojajärjestelmän ulkopuolelle viimeksi mainitun direktiivin 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista edellytyksistä riippumatta.

Neljās kysymys

- 48 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee neljännellä kysymyksellään lähinnä, onko direktiivin 97/9 2 artiklan 2 kohtaa ja 4 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan mahdollisuus kuulua kyseisessä direktiivissä säädetyn korvausjärjestelmän piiriin riippuu siitä, onko kyseessä oleva luottolaitos siirtänyt tai käyttänyt kyseisiä varoja tai arvopapereita ilman sijoittajan suostumusta.
- 49 Direktiivin 97/9 tarkastelusta ilmenee talletussuojalain 9 §:n 1 momentissa säädetyn edellytyksen osalta, että sijoittajien saatavien on täytettävä kyseisen direktiivin 2 artiklan 2 kohdassa vahvistetut edellytykset, jotta ne voisivat kuulua siinä säädetyn vakuuden antaman suojan piiriin. Mainitun direktiivin liitteessä I on lisäksi luettelo sijoittajista, jotka voidaan saman direktiivin 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti jättää kokonaan järjestelmän ulkopuolelle tai joita voidaan suojata kyseistä järjestelmää heikommin.
- 50 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee kuitenkin, että luottolaitoksen liikkeelle laskemien joukkovelkakirjojen haltijat voivat saada direktiivissä 97/9 säädetyn vakuuden antamaa suojaa ainoastaan, jos talletussuojalain 9 §:n 1 momentissa säädetty suostumuksen puuttumista koskeva edellytys on täyttynt.
- 51 Tässä yhteydessä on korostettava, ettei direktiivissä 97/9 vaadita tällaisen edellytyksen täyttymistä, jotta sijoittajat voisivat kuulua siinä säädetyn suojajärjestelmän piiriin. Myöskään sijoittajia, joilla on hallussaan tällaisia välineitä, kuten Nemaniūnasilla toisessa pääasian oikeudenkäynneistä, ei ole mainittu niiden sijoittajien joukossa, jotka voidaan direktiivin 97/9 liitteen I nojalla jättää kyseisen järjestelmän ulkopuolelle.
- 52 Edellä esitetyn perusteella neljänteen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 97/9 2 artiklan 2 kohtaa ja 4 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan mahdollisuus kuulua kyseisessä direktiivissä säädetyn korvausjärjestelmän piiriin riippuu siitä, onko kyseessä oleva luottolaitos siirtänyt tai käyttänyt kyseisiä varoja tai arvopapereita ilman sijoittajan suostumusta.

Kolmas kysymys

- 53 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kolmannella kysymyksellään lähinnä, onko direktiivejä 94/19 ja 97/9 tulkittava siten, että se ei saa soveltaa kansallista lainsäädäntöä, jonka mukaan tiettyjen velkakirjojen haltijat jätetään lainvastaisesti kyseisillä direktiiveillä käyttöön otettujen vakuusjärjestelmien ulkopuolelle, erityisesti siltä osin kuin mainitun lainsäädännön mukaan mahdollisuus kuulua sijoittajien korvausjärjestelmän piiriin riippuu siitä, onko kyseessä oleva luottolaitos siirtänyt tai käyttänyt kyseisiä varoja tai arvopapereita ilman sijoittajan suostumusta.
- 54 Siltä osin kuin Liettuan lainsäätäjä on ottanut legitiimisti käyttöön direktiivissä 94/19 säädettyä vakuutta koskevan poikkeuksen siirtokelpoisten sijoitustodistusten osalta, kuten tämän tuomion 40 kohdassa on todettu, kolmannen kysymyksen on ymmärrettävä koskevan yksinomaan direktiiviä 97/9.
- 55 Kuten tämän tuomion 52 kohdasta ilmenee, pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen kansallisen lainsäädännön, jonka mukaan mahdollisuus kuulua direktiivissä 97/9 säädetyn korvausjärjestelmän piiriin riippuu siitä, onko kyseessä oleva luottolaitos siirtänyt tai käyttänyt kyseisiä varoja tai arvopapereita ilman sijoittajan suostumusta, on katsottava olevan ristiriidassa mainitun direktiivin 2 artiklan 2 kohdan ja 4 artiklan 2 kohdan kanssa.

- 56 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tältä osin on niin, että kansallisen tuomioistuimen on kansallista lainsäädäntöä soveltaessaan tulkittava kansallista lainsäädäntöä mahdollisimman pitkälle direktiivin sanamuodon ja tarkoituksen mukaisesti, jotta direktiivissä tarkoitettu tulos saavutettaisiin ja SEUT 288 artiklan kolmatta kohtaa näin noudatettaisiin (tuomio *Marleasing*, C-106/89, EU:C:1990:395, 8 kohta).
- 57 Tilanteessa, jossa tällainen direktiivin mukainen tulkinta ei olisi mahdollista, on korostettava, että aina, kun direktiivin säännökset ovat sisältönsä osalta ehdottomia ja riittävän täsmällisiä, yksityiset voivat kansallisissa tuomioistuimissa vedota niihin jäsenvaltiota vastaan, jos jäsenvaltio ei ole saattanut direktiiviä osaksi kansallista oikeusjärjestystä määräajassa tai jos direktiivi on saatettu osaksi kansallista oikeusjärjestystä virheellisesti (tuomio *Dominguez*, C-282/10, EU:C:2012:33, 33 kohta).
- 58 Nyt esillä olevassa tapauksessa on niin, että, kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 86 kohdassa huomauttanut, direktiivi 97/9 on – siltä osin kuin se koskee suojan piiriin kuuluvien tapausten määrittämistä – riittävän selkeä, täsmällinen ja ehdoton, jotta yksityiset voivat vedota siihen suoraan.
- 59 Lisäksi on huomautettava, että laitos, joka oikeudellisesta muodostaan riippumatta on viranomaisen toimenpiteen nojalla ja tämän valvonnan alaisuudessa velvollinen tuottamaan yleishyödyllisiä palveluja ja jolla tätä varten on erityisiä toimivaltuuksia, jotka poikkeavat yksityisten oikeussubjektien välisiin suhteisiin sovellettavista oikeussäännöksistä, kuuluu sellaisten kokonaisuuksien joukkoon, joita vastaan voidaan vedota sellaisiin direktiivin säännöksiin, joilla voi olla välittömiä oikeusvaikutuksia (tuomio *Dominguez*, C-282/10, EU:C:2012:33, 39 kohta). Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen asiana on tarkastaa, täyttääkö IID – jonka osalta on selvää, että sen tehtävänä on taata talletusten ja sijoittajiin kohdistuvien sitoumusten suoja luottolaitosten maksukyvyttömyystilanteessa, – nämä edellytykset.
- 60 Jos näin on, direktiivi 97/9 täyttää – siltä osin kuin se koskee suojan piiriin kuuluvien tapausten määrittämistä – edellytykset sille, että sillä voi olla välitön oikeusvaikutus, joten kansallisen tuomioistuimen olisi sivuutettava kaikki sen kanssa ristiriidassa olevat kansalliset säännökset ja jätettävä näin ollen soveltamatta edellytystä, joka koskee varojen käyttämistä ilman sijoittajan suostumusta, kun se määrittää kyseisessä direktiivissä säädetyn suojajärjestelmän piiriin kuuluviin sijoituksiin sovellettavat puitteet.
- 61 Kolmanteen kysymykseen on siis vastattava, että direktiiviä 97/9 on tulkittava siten, että jos ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että kyseiseen direktiiviin on pääasian oikeudenkäynneissä vedottu sellaista laitosta vastaan, joka täyttää edellytykset sille, että sitä vastaan voidaan vedota mainitun direktiivin säännöksiin, sen on jätettävä soveltamatta pääasiassa kyseessä olevan kaltaista kansallista säännöstä, jonka mukaan mahdollisuus kuulua samassa direktiivissä säädetyn korvausjärjestelmän piiriin riippuu siitä, onko kyseessä oleva luottolaitos siirtänyt tai käyttänyt kyseisiä varoja tai arvopapereita ilman sijoittajan suostumusta.

Oikeudenkäyntikulut

- 62 Pääasioiden asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevien asioiden käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) Talletusten vakuusjärjestelmistä 30.5.1994 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 94/19/EY, sellaisena kuin se on muutettuna 11.3.2009 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2009/14/EY, 7 artiklan 2 kohtaa ja sen liitteessä I olevaa 12 kohtaa on tulkittava siten, että jäsenvaltiot voivat jättää kyseisessä direktiivissä säädetyn vakuuden antaman suojan ulkopuolelle luottolaitoksen liikkeelle laskemat sijoitustodistukset, jos ne ovat siirtokelpoisia arvopapereita, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on selvitettävä, tarvitsematta varmistua siitä, että kyseisillä todistuksilla on kaikki rahoitusvälineiden markkinoista sekä neuvoston direktiivien 85/611/ETY ja 93/6/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/12/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 93/22/ETY kumoamisesta 21.4.2004 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2004/39/EY tarkoitetun rahoitusvälineen ominaisuudet.
- 2) Direktiiviä 94/19, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2009/14, ja sijoittajien korvausjärjestelmistä 3.3.1997 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 97/9/EY on tulkittava siten, että kun luottolaitokselta olevat saatavat voivat kuulua samanaikaisesti kyseisessä direktiivissä 94/19 tarkoitetun ”talletuksen” käsitteen ja direktiivissä 97/9 tarkoitetun ”rahoitusmarkkinavälineen” käsitteen piiriin mutta kun kansallinen lainsäätäjä on käyttänyt mainitun direktiivin 94/19 liitteessä I olevassa 12 kohdassa säädettyä mahdollisuutta jättää kyseiset saatavat viimeksi mainitussa direktiivissä säädetyn suojajärjestelmän ulkopuolelle, tällainen poikkeus ei voi johtaa siihen, että mainitut saatavat jätetään myös direktiivissä 97/9 säädetyn suojajärjestelmän ulkopuolelle viimeksi mainitun direktiivin 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista edellytyksistä riippumatta.
- 3) Direktiivin 97/9 2 artiklan 2 kohtaa ja 4 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan mahdollisuus kuulua kyseisessä direktiivissä säädetyn korvausjärjestelmän piiriin riippuu siitä, onko kyseessä oleva luottolaitos siirtänyt tai käyttänyt kyseisiä varoja tai arvopapereita ilman sijoittajan suostumusta.
- 4) Direktiiviä 97/9 on tulkittava siten, että jos ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että kyseiseen direktiiviin on pääasian oikeudenkäynneissä vedottu sellaista laitosta vastaan, joka täyttää edellytykset sille, että sitä vastaan voidaan vedota mainitun direktiivin säännöksiin, sen on jätettävä soveltamatta pääasiassa kyseessä olevan kaltaista kansallista säännöstä, jonka mukaan mahdollisuus kuulua samassa direktiivissä säädetyn korvausjärjestelmän piiriin riippuu siitä, onko kyseessä oleva luottolaitos siirtänyt tai käyttänyt kyseisiä varoja tai arvopapereita ilman sijoittajan suostumusta.

Allekirjoitukset